

Balaton-felvidéki
Nemzeti Park

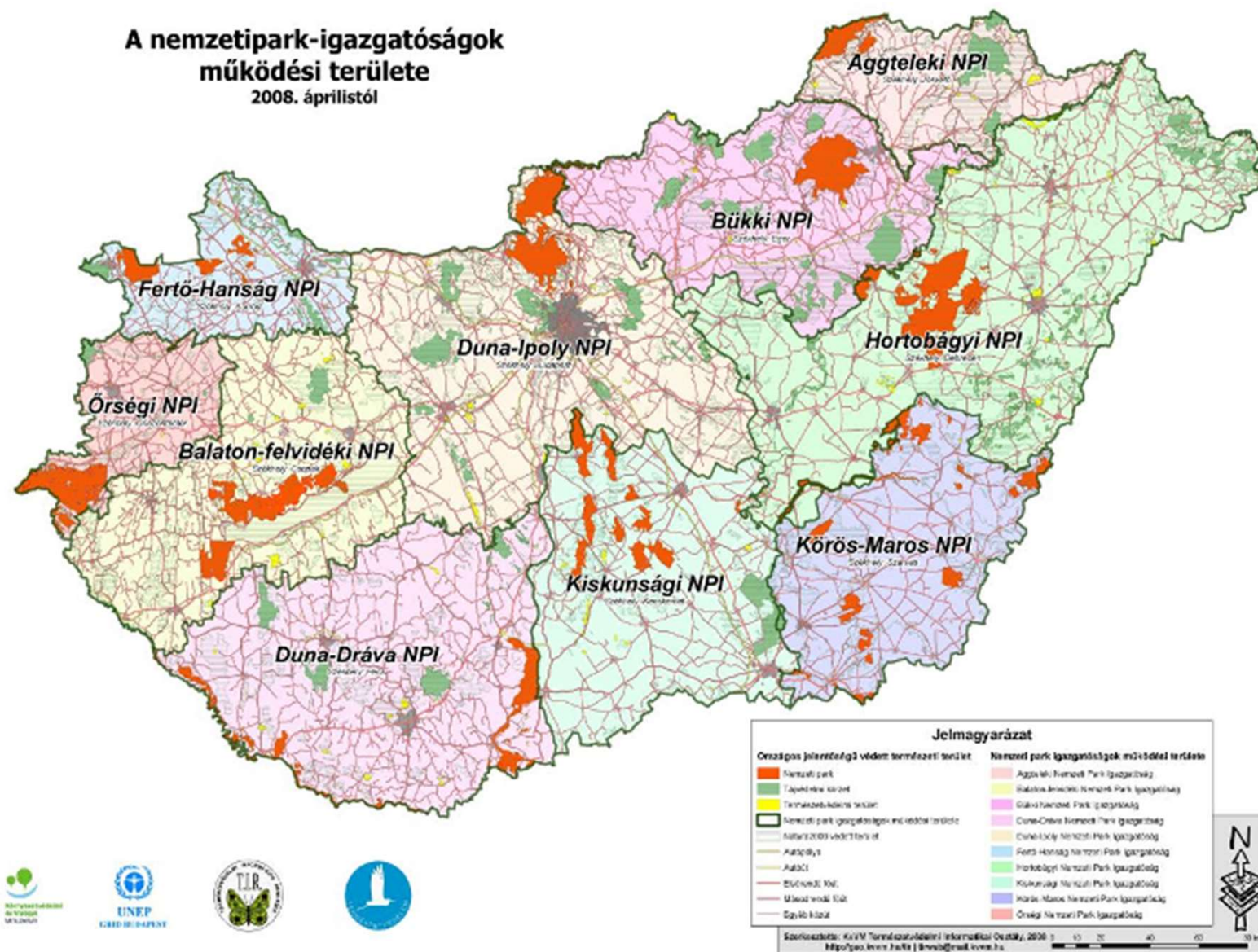

A Balaton térségének természeti öröksége

**Petróczi Imre általános igazgatóhelyettes
Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság**

Siófok, 2021.09.28. – „STRENCH projekt” rendezvény

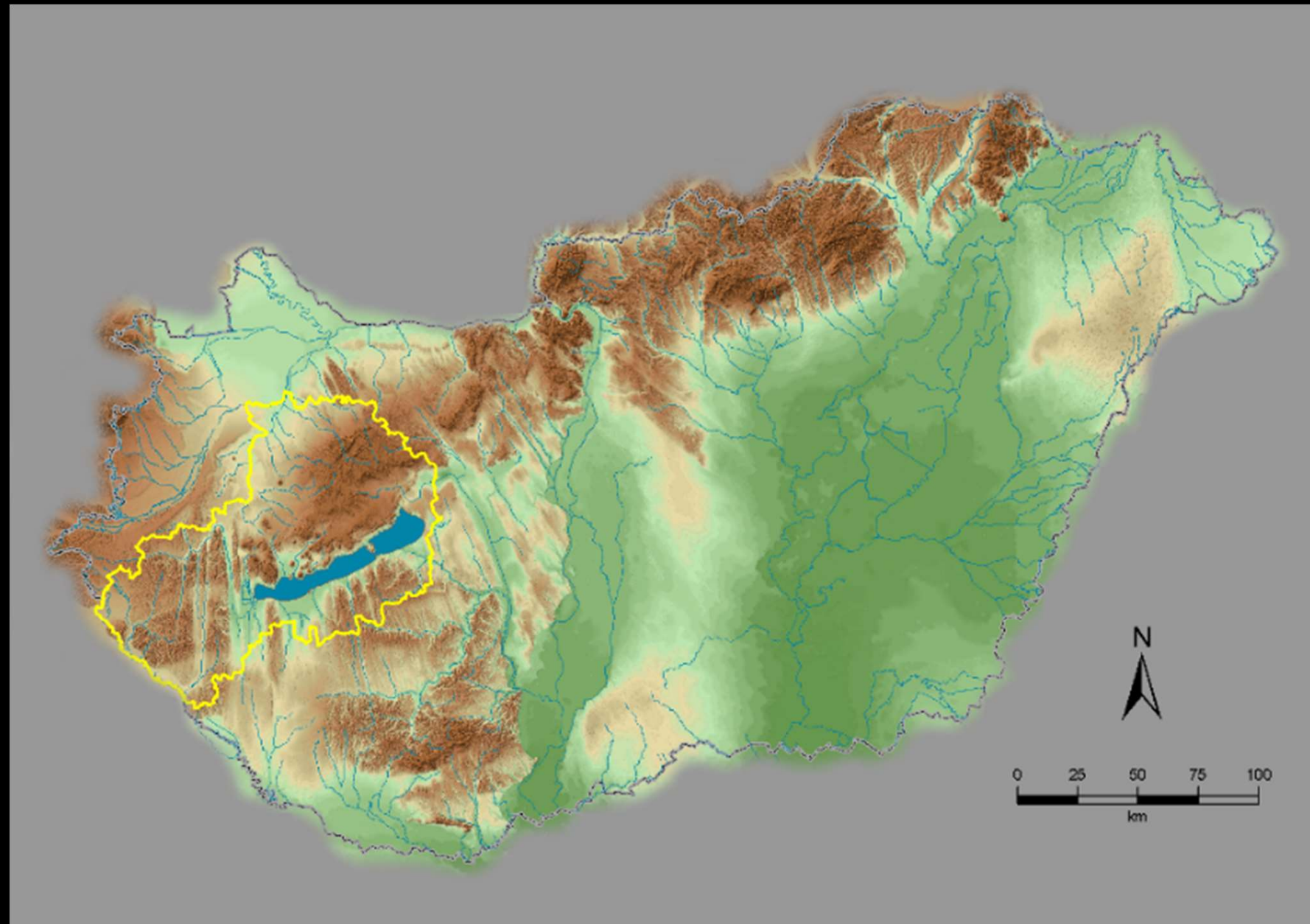
**A nemzetipark-igazgatóságok
működési területe**
2008. áprilistól

BfNPI működési területe

Balaton-felvidéki
Nemzeti Park

A Balaton Régió hazánk legjelentősebb természeti, táji és kultúrtörténeti értékekkel büszkélkedő vidéke. Miért?

- Változatos földtani adottságok
- Változatos morfológia
- Talajtípusok sokfélesége
- Jelentős mennyiségű vízrajzi elem, középpontban a Balaton
- A kontinentális, a mediterrán és az atlanti éghajlati elemek keveredése
- Az erdőssztyepp növényzet és a középhegység zárt lomberdő vegetáció találkozása
- Két nagy flóratartomány - a pannóniai és a nyugat-balkáni – találkozása
- A zonális vegetáció mellett jelentős a szerepe van a helyi víz- és talajviszonyoktól függő növényzetnek
- Élőhelytípusok diverzitása, és az ezekre jellemző fauna sokfélesége
- Páratlan táji, tájképi adottságok, elemek
- Történelmi és kulturális emlékek sokfélesége
- Stb., stb., stb.

Balaton-felvidéki
Nemzeti Park

Nemzeti Park Igazgatóság (NPI): AM Központi Hivatala területi szerve

Nemzeti park (NP) = védettségi kategória

Működési terület: 1.004.664 ha

Balaton-felvidéki NP: 57.019 ha

Tájvédelmi körzet: 3 db, 11.240 ha

Természetvédelmi terület: 27 db, 5.499 ha

Natura 2000 hálózat: 65 db, 254.716 ha

Védett láp: 131 db, kb. 14.000 ha

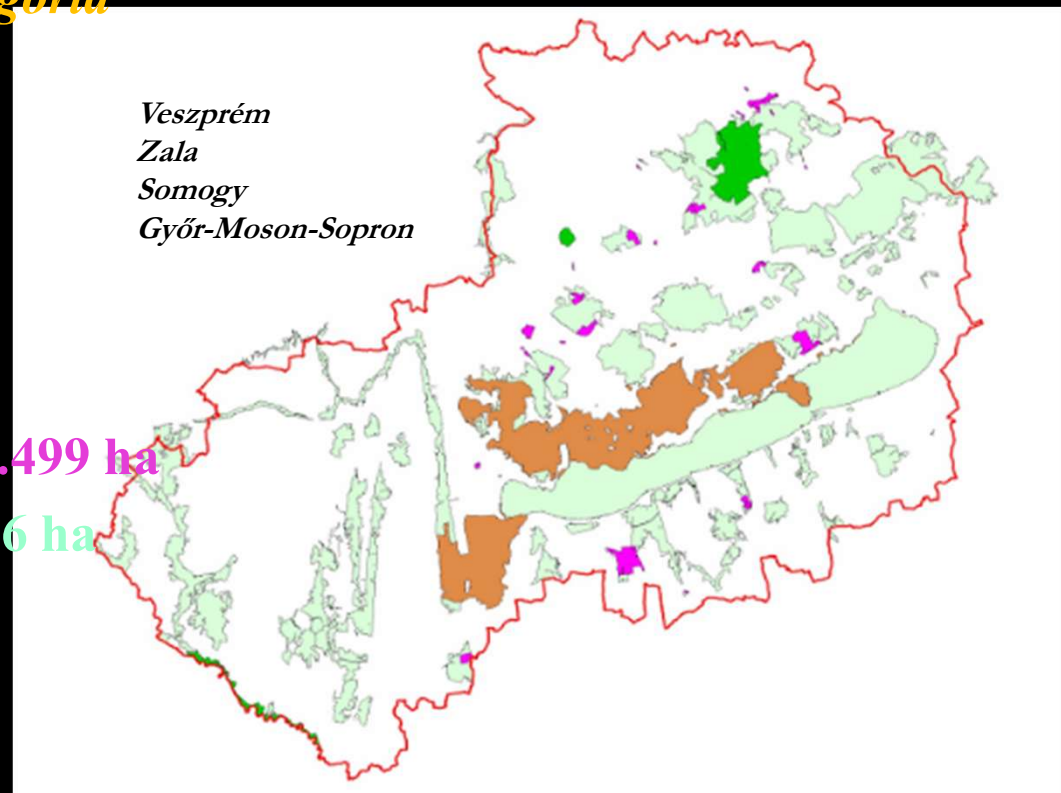
Forrás (nyilvántartott): 2.364 db

Barlang: 701 db

Víznyelő: 530 db

Kunhalom: 270 db

Földvár: 61 db

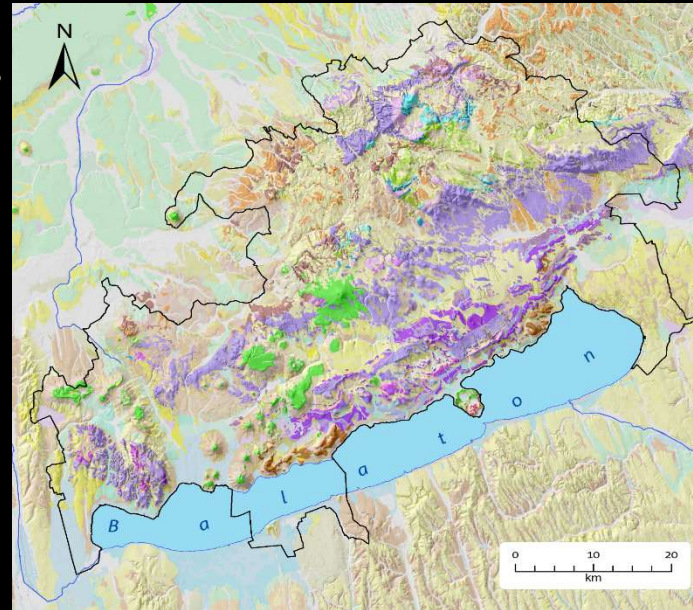

**Területi adatok
BfNPI**

Balaton-felvidéki
Nemzeti Park

**Bakony-Balaton UNESCO Globális
Geopark, 324.352 ha**

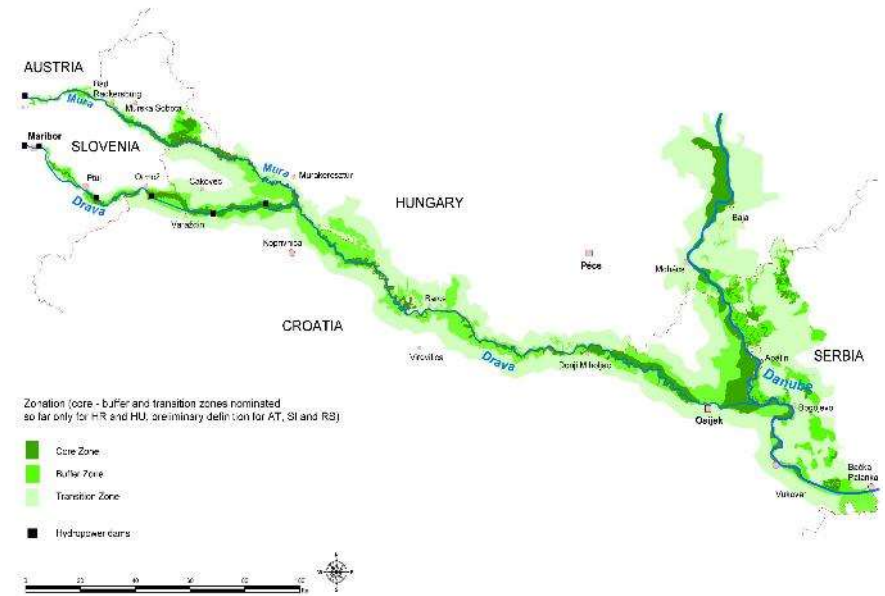
**UNESCO Mura-Dráva-Duna Bioszféra
Rezervátum, 931.820 ha (BfNPI részesedése
103.000 ha)**

Kihirdetve 2021.09.15.

**Ramsari terület: 2 (+1) db, 24.228 (+60.000)
ha**

Európa Diplomás terület: 1 db, 645 ha

Transboundary UNESCO Biosphere Reserve "Mura-Drava-Danube"

Balaton-felvidéki
Nemzeti Park

A Balaton és térsége tehát

- földtani csodaország,
- gyönyörű kultúrtáj,
- élőhelyek kavalkádja,
- kiemelt turisztikai desztináció,
- és még lehetne sorolni...

**De ez a világ is sérülékeny, folyamatosan
változik, és ennek meghatározó
okozója az ember, és az
éghajlatváltozás!**

A 2. Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (23/2018. (X. 31.) OGY határozat melléklete) foglalkozik az előbb jelzett problémákkal.

Ezen dokumentumban foglaltak alapján kijelenthető, hogy a magyarországi éghajlat megfigyelt és várható változásai alapvetően befolyásolják a kiemelten fontos természeti erőforrásokat is, amelyek közé tartoznak a vizek, a talajok, az erdők és a biológiai sokféleség is.

Továbbá a kedvező vagy éppen kedvezőtlen klimatikus adottságok behatárolják a turisztikai tevékenységek körét, befolyásolják a megjelenő turisztikai kínálat alakulását. A klíma változása korlátozhatja a turisztikai tevékenységek kapacitását, megszüntethet egy-egy konkrét turisztikai kínálati elemet, vagy akár újabb alternatív turisztikai termékek kialakítását ösztönözheti.

Balaton-felvidéki
Nemzeti Park

Várható hatások a vizek esetében, pl.: A nagytavak vízmérlege romlik, gyakoribbá válnak a tartós alacsony vízállások. A kisvízfolyások vízhozama szélsőségessé válik, a csapadékhiányos nyári időszakban tartósan kiszáradhatnak. A beszivárgás csökken, mérséklődik a felszín alatti vizek természetes utánpótlása. A talajvízszint süllyedése, a talaj romló nedvesség-ellátottsága növeli az aszályhajlamot, romlik a vízhatással függő élőhelyek állapota.

Fentiek mérséklésére aktív természetvédelmi tevékenység lehet a vizes élőhelyek megőrzése, helyreállítása (pl. számos EU-s projekt erre is irányul).

Balaton-felvidéki
Nemzeti Park

Várható hatások a biológiai sokféleségre, pl.: A természetes ökoszisztémák számos alapvető szolgáltatást (génmegőrzés, környezeti stabilitás, vízháztartás szabályozása) nyújtanak. Az éghajlatváltozás más antropogén hatásokkal együtt jelentős hatást gyakorol az ökológiai rendszerek működésére. Magyarországon a közeljövőben a közösségek átrendeződése és a fajok elterjedésének változásai jelenti a legnagyobb kockázatot, ami várhatóan számos faj regionális kihalásával, illetve új fajok (köztük károkat okozó idegenhonos inváziós fajok) megjelenésével fog együtt járni.

Fentiek mérséklésére aktív természetvédelmi tevékenység lehet fajmegőrzési programok végrehajtása (pl. számos EU-s projekt erre is irányul).

Várható hatások az erdőkre, pl.: A klímaváltozás hatására sérülhetnek az erdők ökoszisztéma szolgáltatásai (szénmegkötő képesség; biodiverzitás; édesvíz készletek szabályozása; talajvédelem; erdők rekreációs értéke; faanyag és egyéb erdei melléktermékek; erdők levegőtisztító képessége, stb.).

Fentiek mérséklésére aktív természetvédelmi és erdészeti tevékenység lehet a tudatos, a jövőben várható klimatikus viszonyoknak megfelelő, lehetőleg elegyes faállományok kialakítására, és az özönfajok terjedésének korai megakadályozása.

Az EU 2030-ig tartó biodiverzitási stratégiája átfogó, ambiciózus és hosszú távú terv a természet védelmére és az ökoszisztémák pusztulásának visszafordítására. A stratégia azt hivatott elérni, hogy a biológiai sokféleség Európában 2030-ig a felépülés pályájára álljon. Ennek érdekében a stratégia konkrét intézkedéseket és kötelezettségvállalásokat tartalmaz, melyeket feltehetően hazai jogszabályok is szabályozni fognak. A védett illetve Natura 2000 területek bővítése és az élőhely-helyreállítási intézkedések nem biztos, hogy kompenzálni tudják a turizmusból, területhasználat-változásból származó erősen negatív nyomást.

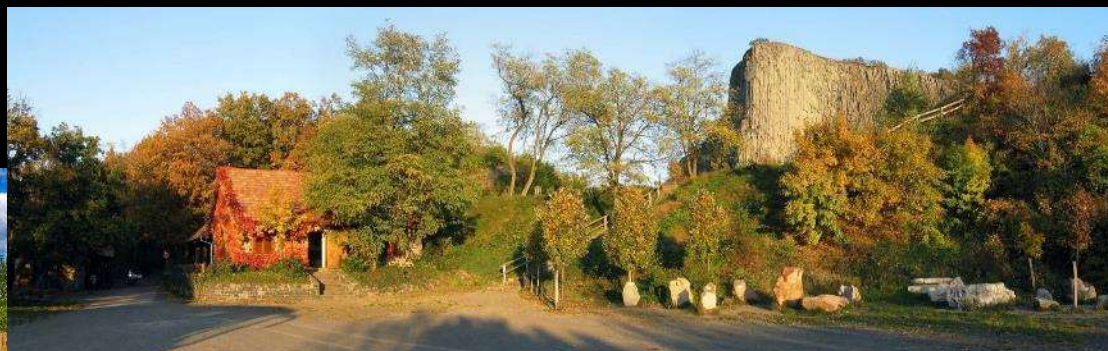
Fenntartható turizmus (?)

1996-ra a WTTC, az UNWTO és az Earth Council kidolgozta az irányelvek turizmusra vonatkozó keretrendszerét, amelyben az alábbiak szerint **definiálták a fenntartható turizmust**: „A fenntartható turisztikai fejlesztés egyrészt kielégíti a jelenlegi turisták és fogadó területek szükségleteit, másrészt védelmezi és növeli a jövő lehetőségeit. Az elképzelések szerint lehetővé teszi az erőforrások olyan módon történő menedzselését, hogy miközben az emberiség kielégítheti a gazdasági, társadalmi és esztétikai igényeit, ugyanakkor megőrizheti az alapvető ökológiai folyamatokat, a biológiai változatosságot, és az életet fenntartó rendszereket, valamint a különböző népek és csoportok kulturális integritását is.”

A fenntartható turizmus alapelvei: 1. Természeti értékeket rejtő célállomásokhoz való utazást értünk alatta. 2. Minimalizálja a beavatkozást. 3. Környezet-tudatosságot alakít ki. 4. Közvetlen pénzügyi bevételeket biztosít a természetvédelem számára. 5. Jövedelmet biztosít a helyi lakosság számára. 6. Tiszteletben tartja a helyi kultúrát.

Igazgatóságunk hosszútávú célja, hogy a társadalom a természeti értékeket megtapasztalja, megismerje, mert csak ez az út vezet a társadalom természetvédelmi szemléletének kialakulásához és fejlődéséhez.

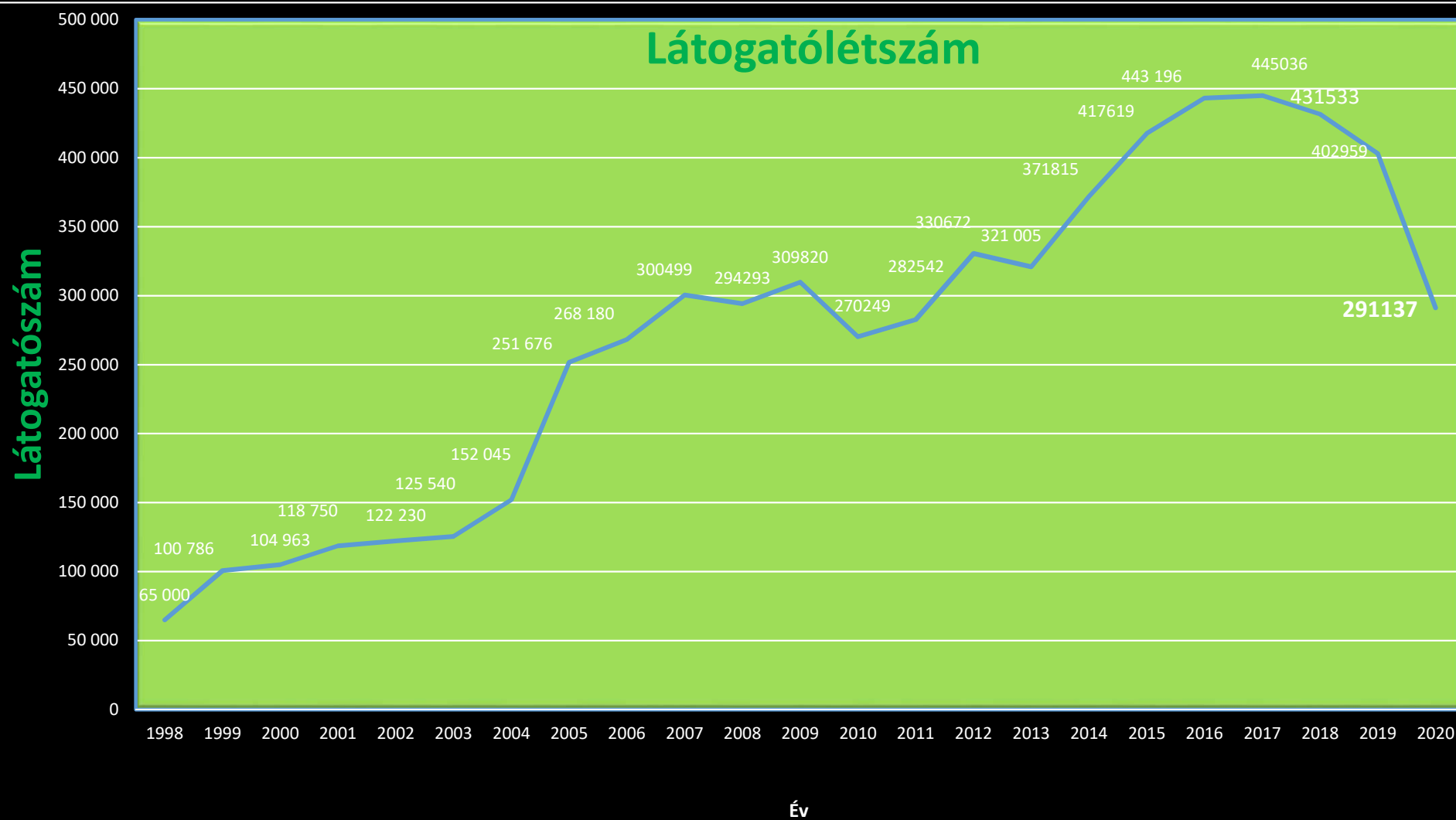
Ennek érdekében tematikus bemutatóhelyeket (10 db), látogatóközpontokat (5 db), tanösvényeket (22 db), természetiskolákat (2 db), szálláshelyeket (4 db) és különböző programokat (szakvezetett túrák, táborok, kerékpártúrák, stb.) hoz létre. Ezek a szolgáltatások is segítenek abban, hogy a kirándulók, látogatók meghatározott nyomvonalakon és helyeken közlekedjenek, megvédve az egyéb védett területeket.

Balaton-felvidéki
Nemzeti Park

Mi történt?

COVID járvány és kvázi összeomlik a fenntartható turizmus?! Ez nem egyértelműen kijelenthető. De a járványnak vannak természetvédelmi szempontból hátulütői is.

A vírushelyzet okozta bezártságból „kiszabadulásra” szinte csak a természet maradt.

Olyan szintű nyomást gyakorolt a természetre a kontrollálatlan emberi jelenlét, amit korábban nem tapasztaltunk. És közben a „irányító központok”, azaz a bemutatóhelyek is zárva voltak.

A negatív hatás elsősorban a természeti környezetre gyakorolt fokozottabb emberi jelenlét, ez által a zavarás növekedése köré összpontosult. Főleg az idei aszályos időszakokban! Ez rendkívül káros olyan fajok vonatkozásában akik a zavartalan helyeken keresik pl. fészkelőhelyük kialakítására.

DE! Ezt meg lehet érteni, csak a káros hatásaival szembesülni kell és ez nehéz...

A természeti problémák egyrészt ott keletkeztek, ahol már egyébként is voltak: a közismert kiránduló helyeken, turistautak mentén (eddig is sokan voltak, most már rengetegen). Döbbenetes, hogy vegetációs időszakon kívül hétköznapi is jelentős volt a forgalom.

A turistautak mentén a taposási kár elérte a maximumot. Eltűntek a kilátópontokon a növények, erodálódott a vékony talaj egészen az alapkőzetig. Sok esetben a kirándulóhelyek a Balaton-felvidéken jellemzően vékony talajú, sziklás száraz domboldalakon futnak, ahol a taposási kár elkerülhetetlen.

Eddig nem létező új nyomvonalak alakultak ki és fokozódik a szemetelés.

Az új aktív outdoor turizmus (pl. sziklamászás, terepkerékpár) célirányos zavarást jelentenek a korábban érintetlen élőhelyeken (pl. sziklafalak, gyepek.). A közelmúltban több száz e-kerékpár jelent meg, sok esetben egyeztetés nélküli útvonalakon (taposás, balesetveszély, stb.).

A zavarásnak, taposási kárnak közvetlen hatása a biodiverzitás csökkenése. A zavarás megnyitja az utat az inváziós fajok felé is.

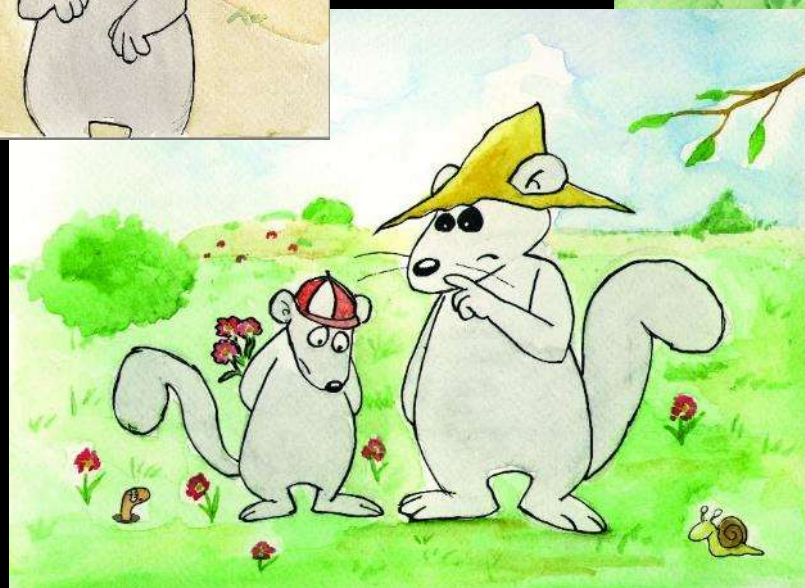
Ahol autóval be lehet menni a zöldbe, ott sajnos szemét van, és ez nem akar megváltozni.

Balaton-felvidéki
Nemzeti Park

Kiemelt feladat tehát a természetben való alapvető viselkedési normák, felelős túrázás szabályainak betartása, mert a fenntarthatóság csak így lehetséges!

Fotó © Szenthe Zoltán

**Köszönöm megtisztelő
figyelmüket!**
bfnp.hu